

Notitie

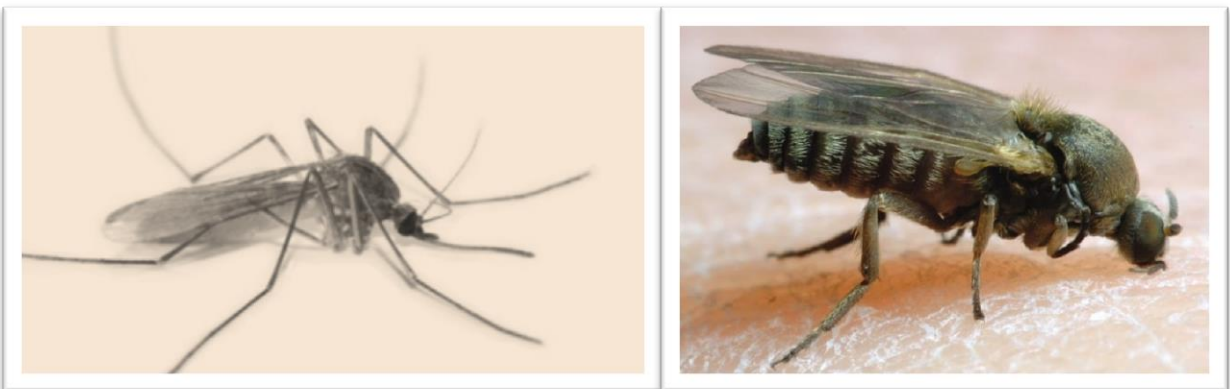
Overlast door muggen in Borkel & Schaft

Aanleiding

In Borkel en Schaft wordt door inwoners overlast door muggen ervaren. Het herstelproject van naastgelegen natuurgebied De Malpie wordt aangewezen als mogelijke oorzaak van de aanwezigheid van de muggen. Door de gemeenteraad is aan het college verzocht nader onderzoek te doen naar de oorzaak en toename van de muggen en om te komen met een voorstel om dit probleem terug te brengen tot een acceptabel niveau. Bosgroep Zuid Nederland is gevraagd om hierover een notitie aan te leveren.

Soorten

Nederland kent verschillende muggenfamilies, die te verdelen zijn in meer dan duizend verschillende muggensoorten. Bekende muggenfamilies zijn de langpootmuggen, rouwvliegen, knutten en steekmuggen. Het grootste deel van alle mugsoorten leeft van plantsappen en hebben geen behoefte aan dierlijk of menselijk bloed. Knutten en steekmuggen staan bekend om bijtgedrag en veroorzaken de jeukende bulten bij zoogdieren. De meesten hebben een duidelijke voorkeur voor dierlijk bloed van vee en/of vogels. Uit recent onderzoek van Alterra is gebleken dat één mugsoort vaak de overlast bij mensen veroorzaakt, en dat is een ondersoort van de huissteekmug (WageningenUR, 2015)

Links; mug. Rechts; knut

Levenscyclus

Van alle muggen drinkt alleen het vrouwtje bloed. Zij heeft dit bloed nodig om in haar leven (twee tot honderd dagen) vijftig tot vierhonderd eitjes te kunnen leggen in stilstaand zoet water. Ze kiest kleine, vaak tijdelijke waterpartijen als emmers, veedrinkplaatsen, regentonnen, blikjes, autobanden, dakgoten en overige waterpartijen met sterke wisselingen in milieuomstandigheden.

Als de eieren uitkomen worden vier larvenstadia onderwater doorlopen. Aan het einde van het vierde stadium verpopt de larve zich en vliegt het volwassen dier uit. Sommige soorten voltooien hun levenscyclus onder gunstige omstandigheden in één tot drie weken. Dit is afhankelijk van de temperatuur, de hoeveelheid water en het aanwezige voedsel. Muggenpopulaties kunnen tot grote dichtheden uitgroeien en in plassen kunnen ze snel koloniseren. Maar als andere roofsoorten verschijnen, dan verdwijnen de muggen ook weer snel. Muggen zijn in larfstadium een gemakkelijke prooi voor roofinsecten, vissen, kikkers en amfibieën. In mugstadium worden ze graag gegeten door vogels en vleermuizen (Verdenschot, 2012).

Oorzaak

Steekmuggen zijn daar waar voedsel en gelegenheid tot voortplanting zich voordoen. Niet bekend is hoeveel afstand een steekmug vanaf de broedplaats kan overbruggen. Wel weet men dat er onderscheid gemaakt kan worden tussen sterke, goed, matige en zwakke vliegers. Dit kan per mug binnen een zelfde soortengroep verschillen (Verdonschot, 2012, p.6).

Het ontstaan van een muggenplaag is sterk afhankelijk van samenkomende omstandigheden. Zo werd in 2007 een plaag op Schiermonnikoog veroorzaakt door een zachte winter, een nat en warm voorjaar, zware regenval in juli en veel opgaande begroeiing wat schuilgelegenheid biedt (Verdonschot, 2008). Lange aaneengesloten natte perioden zorgen voor een constante wateraanvoer in kieren en gaten die normaal gesproken droog staan. Voet- en wielsporen, kuiltjes tussen boomstronken et cetera vormen dan mogelijke broedplaatsen. Dergelijke klimaatgerelateerde omstandigheden zijn niet te voorspellen, maar komen normaal eens in de tien á twintig jaar voor. Met klimaatveranderingen in de toekomst zou dit meer kunnen worden.

De lente van 2014 verliep tevens flink warmer dan gebruikelijk. In De Bilt lag de gemiddelde temperatuur op 11,3 graden, waarmee het lenteseizoen ongeveer 2 graden warmer verliep dan normaal en de op één na warmste werd sinds de metingen begin vorige eeuw. De warmste was de lente van 2007; het werd toen in De Bilt gemiddeld 11,7 graden. Net als in 2007 was in 2014 wel regelmatig sprake van neerslag. De natuurlijke vijand van de mug is de wesp en een grote populatie muggen wordt gevolgd door een groeiende wesp populatie. Helaas zorgde verschillende stevige (onweers)buien in 2014 voor een sterke teruggang in het aantal wespen.

Overlast

Uit navraag onder inwoners van Borkel en Schaft is gebleken dat de meeste mensen een toename van muggen ervaren. Bij ingrijpende veranderingen in de woonomgeving waarbij natuur wordt ontwikkeld is het gevoel dat er meer last ontstaat door muggen gemakkelijk op te roepen. Een jaar met veel steekmuggen in de slaapkamer wordt snel in verband gebracht met recente natuurontwikkeling om de hoek. Waarschijnlijker is het dat deze muggen afkomstig zijn uit het vogelbadje van de burens. Dit maakt het gevoel van overlast niet minder. Niet buiten kunnen zitten omdat er veel muggen zijn is storend. Ook het gebrek aan nachtrust door een zoemende mug in de kamer is wel degelijk vervelend.

Preventie van overlast

Overlast door muggen is (deels) te voorkomen door stilstaande wateren in schotels onder bloempotten, emmers en regentonnen regelmatig leeg te kliepen en verstopte afvoeren van dakgoten en platte daken te openen. De larfjes overleven in het water, dus het omkiepen van de bakjes is al afdoende om ze te doden. Ook is het doeltreffend om horren voor de ramen te plaatsen of klamboes te gebruiken. Alternatief is om de deuren en ramen vooral in de ochtend en schemering dicht te houden, zodat de muggen buiten blijven.

Het is mogelijk dat een steekmug met sterk vliegvermogen de afstand overbrugt van een nat natuurgebied tot een woonkern. Een steekmug ontwikkeld zich echter veel gemakkelijker in stilstaande wateren in en om huis. In deze wateren ontbreekt het aan predatoren, in tegenstelling tot het stilstaande water in natuurgebieden met daarin natuurlijke vijanden. Daarmee lijkt de kans groter dat de mug die overlast veroorzaakt uit eigen omgeving afkomstig is. Verder zijn klimaatomstandigheden met daaraan gekoppeld de aan/afwezigheid van de wesp een belangrijke factor in de aanwezigheid en ontwikkeling van (steek)muggen. Deze zijn niet te beïnvloeden, maar er is wel rekening mee te houden.

Literatuur

RIVM, 2015. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Geraadpleegd op 1 juni, 2015.

<http://www.rivm.nl/Onderwerpen/M/Muggen>

Verdonschot. PFM., 2008. Steekmuggenoverlast op Schiermonnikoog. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1652. Blz 31, paragraaf 4.2

Verdonschot, PFM., 2012. Steekmuggen. Dierenplagen informatie, 3, p. 5 t/m 7.

Gedownload op 1 juni, 2015.

http://content.alterra.wur.nl/Webdocs/PDFFiles/Stekende_insecten_deel1_steekmuggen_KAD_3_2012_4-5-6-7.pdf

WageningenUR, 2015. Nieuws; Overlast in de zomer ook door tweelingzusje huissteekmug

Geraadpleegd op 2 juni, 2015.

<http://www.wageningenur.nl/nl/nieuws/Overlast-in-de-zomer-ook-door-tweelingzusje-huissteekmug.htm>